

norden

Nordic School of Public Health
NHV

Nordic School of Public Health NHV

Nordisk folkhälsa under 60 år

norden

Nordic School of Public Health
NHV

NHV Report 2014:2

ISSN 0283-1961

Foto: Kristina Båth

Publikationen i engelsk version, *Nordic School of Public Health NHV-60 Years of Public Health*, finns på norden.org/nordpub.

Introduktion

Nordic School of Public Health NHV (NHV) var under åren 1953-2014 en pionjär inom nordisk folkhälsovetenskaplig utbildning och forskning, vars verksamhet vilade på tre pelare; folkhälsovetenskap, det nordiska och det internationella.

NHV hade Nordiska ministerrådet (NMR) som huvudman, och gick tidigare även under namnen *Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap* och *Nordiska hälsovårdshögskolan*. NHV finansierades av de nordiska länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige.

I juni 2013 fattade NMR beslutet att avveckla högskolan med motiveringen att utbildningar inom folkhälsovetenskap fanns vid universitet i hela Norden. Den 31 december 2014 upphörde NHV som akademisk institution.

NHV hade som mål att skapa nordisk nytta och nordiskt mervärde genom att både perspektiv, deltagare och exempel inom utbildning och forskning framförallt var nordiska. NHV arbetade intensivt för nordiska samarbeten och nätverk.

NHVs verksamhetsidé var att med Norden som bas skapa och sprida kunskap som främjar en god och jämlik hälsa. Flera utvärderingar och utredningar visade på NHVs starka roll på det folkhälsovetenskapliga området i Europa. Detta nordiska uppdrag i utbildning och forskning skapade NHVs unika kompetens eftersom inget annat lärosäte uppvisade samma profil, med möjligheter att utnyttja de stimulerande likheter och skillnader som det innebär att ha hela Norden som sitt verksamhetsområde.

Historik

Under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet fördes diskussioner mellan företrädarna för de nordiska medicinalstyrelserna, internationella bidragsgivare samt WHO om behovet av en gemensam nordisk högre utbildning inom folkhälsovetenskap.

I augusti 1953 kunde de första kurserna påbörjas i Göteborg. 1977 blev NHV formellt en institution under NMR och 1978 startades ett Master of Public Health-program (MPH). NHV fick samtidigt sina tre första egna professorer i hälso- och sjukvårdsadministration, epidemiologi och biostatistik, samt socialmedicin och preventiv medicin. Ett nytt steg i NHVs historia togs 1987, då högskolan fick ökade resurser, större lokaler, utbildning på forskarnivå för Doctor of Public Health (DrPH) och NHV blev ett WHO Collaborating Centre.

Forskning

NHV bedrev folkhälsovetenskaplig forskning och fungerade som ett kunskapscentrum för myndigheter och övriga samhället.

Kännetecknande för NHVs forskning var stora gemensamma nordiska projekt och jämförande forskning med hög kvalitet. NHV stod också för tvärvetenskap och aktuella forskningsområden baserat på såväl kvantitativa som kvalitativa metoder. Exempel på forskningsområden var epidemiologi, barnhälsovetenskap, hälso- och sjukvårdsadministration och management, health promotion, global hälsa, public mental health, läkemedelsepidemiologi, smittskydd/vårdhygien, universell design, migration och hälsa, funktionshinder och healthy ageing.

NHV utgjorde ett nav för nätverk och kunskapsutväxling för forskare från hela Norden men även från andra delar av världen, t.ex. EU, Vietnam, Nepal. Några exempel på nordiska forskningsnätverk:

NordChild var en serie tvärsnittsstudier, som 1984, 1996 och 2011 kartlade barns hälsa och välbefinnande i de fem nordiska länderna. Områden som långtidssjukdom, psykosomatiska symptom och livskvalitet studerades tillsammans med sociala och ekonomiska faktorer. Databaserna överfördes vid NHVs stängning till annan nordisk institution för att vara tillgängliga för forskare som en grund för fortsatta uppföljningsstudier.

Nordiska Livsstilsverkstan var ett forskningsprojekt om intersektoriell samverkan mellan föräldrar, förskola, hälsoväsende och

forskare för att öka hälsokunskap och medvetenhet för att stärka miljön kring förskolebarn. www.nordiskalivsstilsverkstan.com

The Nordic Health Promotion Research Network (NHPRN) syftade till att fördjupa samarbetet kring forskning och utbildning inom health promotion i de nordiska länderna.

<http://nhprn.wordpress.com>

NorPEN var ett forskarnätverk för möjligheter till nordiska tvärnationella befolkningsstudier inom farmakoepidemiologi. <http://www.norpen.org>

Utbildning

NHVs utbildningar var: Diplom i folkhälsovetenskap 60 ECTS med tre olika inriktningar (smittskydd/vårdhygien, allmän folkhälsovetenskap samt universell design), MPH 75 ECTS och 120 ECTS, och DrPH 240 ECTS. Under 2000-2010 fanns också nivån MScPH. Vid NHV utbildades 102 diplomstudenter (varav 95 inom smittskydd/vårdhygien), 555 MPH och 72 DrPH. Utöver egna utbildningar drev NHV uppdragsutbildningar, workshops, konferenser och nätverksträffar.

Målet med NHVs utbildningar var att öka professionaliseringen av folkhälsoarbetet i de nordiska länderna genom forskningsbaserad akademisk utbildning inom folkhälsovetenskap med internationell akademisk standard och som berörde centrala utmaningar för folkhälsa och hälsosystem.

NHVs utbildningar riktade sig från starten gentemot personer med akademisk examen och med anknytning till hälso- och sjukvård, socialtjänst, eller hälsofrämjande arbete. Detta innebar att många studenter vid NHV var vuxna yrkesaktiva som vidareutbildade sig och bidrog till utbytet mellan teori och praktik, vilket var ett genomgående inslag i NHVs utbildningar. NHV var därmed en unik plattform för vidareutbildning av yrkesaktiva.

NHVs utbildningar visade på hög kvalitet och var uppskattade av studenterna. NHV hade strikta riktlinjer för examinationer. Varje förändring föregicks av väldokumenterade utredningar. Under 1990-talet kom högskolesektorn i Sverige att förändras, vilket bl.a. kom att medföra frågan om examina utfärdade vid NHV och dessa examinas överförbarhet till de andra nordiska ländernas högskoleregulverk.

NHVs status som nordisk institution gjorde att NHV inte kunde omfattas av ett nationellt högskoleregulverk då NHVs huvudman utgjordes av en överstatlig organisation d.v.s. NMR. NHV kunde således inte heller omfattas av den tillsynsverksamhet som följde av det svenska högskoleregulverket. Med hänsyn till det s.k. rättsställningsavtalet (regulverk för samnordiska institutioner), där det angavs att det var

domicillandets lagstiftning som gällde för verksamheten, tillämpade dock NHV det svenska högskoleregulverket (Högskolelagen, 1992:1434, och Högskoleförordningen, 1993:100). I Sverige hade NHVs utbildningar akademiskt erkännande i det att utbildningen erkändes för tillgodoräkning för examen enligt Högskoleförordningen (kap. 6 §6).

NHVs studenter uppfyllde väl de kunskapskrav och den kompetens som motsvarade master respektive doktorsnivå vid andra nordiska universitet och högskolor. Examination vid NHV skedde på samma grunder som var brukligt vid övriga svenska universitet och högskolor. För en doktorexamen innebar det t.ex. att doktoranden examinerades av en betygsnämnd bestående av ämneskunniga med lägst docentkompetens från nordiska universitet och högskolor.

Internationell verksamhet

NHVs fokus var folkhälsovetenskap i de nordiska länderna, men det blev snart uppenbart att denna begränsning inte kunde accepteras i en alltmer globaliserad värld, det var nödvändigt att sträcka sig utanför Norden. De första försöken till ett internationellt utbyte var seminarier som tillsammans med de nordiska biståndsorganen samt WHO genomfördes varje sommar under en 10-årsperiod. Seminarierna riktade sig till ledande hälsoadministratörer från Afrika och Asien, och gemensam huvudrubrik var "Methods and Experience in Planning for Health", medan underrubrikerna varierade, t.ex. Inequalities in Health and Health Care, Family Health, Accident Prevention och Intersectoral Action for Health.

Det första riktiga genombrottet för ett institutionellt engagemang utanför Norden kom med de baltiska länderna. Då skapade NHV, med stöd av WHO och NMR, ett utbildningsprojekt tillsammans med hälsoministerierna och universiteten i Estland, Lettland och Litauen, och något senare i Polen och Ryssland. Projektet döptes till BRIMHEALTH (Baltic Rim Partnership in Health), och blev framgångsrikt på den internationella folkhälsoutbildningens område, och ett lyckat exempel på biståndssatsning. Den internationella profilen blev en viktig del av NHVs verksamhet, och ett av NHVs mål, att "inkludera den europeiska dimensionen i utbildningen".

Dessa och andra engagemang för europeisk gemenskap bidrog till att NHV fick en framträdande plats bland Schools of Public Health i Europa, manifesterat i ett tätt samarbete framför allt med WHO, ASPHER (Association of Schools of

Public Health in the European Region) och ESSOP (European Society for Social Pediatrics and Child Health) samt ett mycket aktivt deltagande i flera stora EU-projekt, framför allt om barns hälsa.

Ett senare utbildningssamarbete var mellan NHV och flera andra nordiska institutioner (Universitetet i Tromsø, norska folkhälsoinstitutet, Umeå universitet, Mittuniversitetet och Tammerfors universitet) samt Northern State Medical University i Ryssland för att starta en School of Public Health och ett MPH-program i Arkhangelsk. Verksamheten har nu övergått till rysk statlig utbildning.

Publikationer

NHV producerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter, avhandlingar och rapporter, samt masteruppsatser. Avhandlingar, rapporter och masteruppsatser från NHV kan nås i fulltext på: norden.org/nordpub

NHV presenterades i Socialmedicinsk tidskrift nr 1, 2002, samt i ett supplement av Scandinavian Journal of Public Health, våren 2015.

Sakari Suominen

Rektor (2013-2014)

Nordic School of Public Health NHV

Göteborg, December 2014